

अ

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर राष्ट्रीय संशोधन अधिछात्रवृत्ती

BANRF-2019 व 2020

Time : 90 Minutes

[Marks: 100]

सूचना

- (१) सदर प्रश्नपत्रिकेत एकूण १०० अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नाची उत्तरे लिहिण्यास मूर्खात करण्यापूर्वी प्रश्नपत्रिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य दोष आढळल्यास ही प्रश्नपत्रिका पर्यवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (२) आपला परीक्षा क्रमांक या चौकोनात न विसरता काळ्या / निळ्या बॉलपेनाने लिहावा.
- (३) या प्रश्नपत्रिकेतील प्रत्येक चार पर्यायी उत्तरे सुचवली असून त्यांना अ, ब, क आणि ड असे क्रमांक दिलेले आहेत..
  - अ) त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सुचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशाप्रकारे उत्तरपत्रिकेवर नमूद करताना तो संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. याकारिता फक्त काळ्या / निळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे. पेन्सिल व शाईचे पेन वापरू नये.
  - ब) प्रश्नपत्रिकेमध्ये मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेतदेखिल छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नांमध्ये मुद्रण दोषामुळे अथवा अन्य कारणामुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
  - क) मराठी व इंग्रजी आकलनावरील प्रश्न अनुक्रमे फक्त मराठी व फक्त इंग्रजी भाषेतील असतील.
- (४) प्रश्नपत्रिकेमध्ये प्रश्नांना प्रती प्रश्न - १ गुण आहे. सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत, घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेवूनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे सोयीस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालवता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशाप्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोयीस्कर ठरेल.
- (५) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तर नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल.
- (६) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांचा गुण दिले जातील. तसेच उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत.
- (७) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कापी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे. असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षेमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम ८२" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि / किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र राहिल.
- (८) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षा कक्षा बाहेर घेवून जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षा कक्षा बाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग - १ समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

१	भूमिहीन मजुराच्या विकासाच्या उद्दिष्टात सर्वोच्च प्राधान्य काय असेल? अ) ग्रामीण बँकिंगचा विस्तार ब) कामाचे अधिक दिवस आणि चांगले वेतन क) वाहतुकीसाठी धातूचे रस्ते ड) हायस्कूलची स्थापना	What will be the top priority in the developmental goal of a landless labourer? a) Expansion of rural banking b) More days of work and better wages c) Metal roads for transportation d) Establishment of a high school
२	जातीचा सांस्कृतिक दृष्टिकोन हा जात मानला जातो अ) सामाजिक संस्कृतीच्या विकासाचा आधार ब) कोणत्या आधारावर भेदभावाची संस्कृती जन्मजात आहे क) भारतासाठी अद्वितीय स्तरीकरण प्रणाली ड) संस्कृतीत फरक	Cultural view of caste is considered caste to be a) Basis for development of societal culture b) Basis on which culture of discrimination is inherent c) System of stratification unique to India d) Differentiate between culture
३	कातकरी आदिवासी आढळतात अ) महाराष्ट्र ब) कर्नाटक क) मणिपूर ड) लक्षद्वीप	Katkari tribals are found in a) Maharashtra b) Karnataka c) Manipur d) Lakshadweep
४	ग्रामीण समाजशास्त्रात, "सामाजिक मूल्ये" प्रामुख्याने त्यांच्याशी संबंधित आहेत. अ) संपूर्ण सामाजिक जीवन संघटित ब) अव्यवस्थित सामाजिक जीवन क) संघटित सामाजिक गट ड) संघटित सामाजिक संस्था	In Rural Sociology, "Social values" primarily concern themselves a) Organized social life as a whole b) disorganized social life c) organized social groups d) organized social institutions
५	खालीलपैकी कोणता नैसर्गिक असमानतेचा आधार नाही? अ) रंग ब) शिक्षण क) वर्ण ड) लिंग	Which of the following is not the basis for natural inequality ? a) Color b) Education c) Race d) Gender (SP)
६	समाजशास्त्र हे आहे अ) सामाजिक विज्ञान ब) नैसर्गिक विज्ञान क) वर्तणूक विज्ञान ड) यापैकी काहीही नाही	Sociology is a a) Social science b) Natural science c) Behavioral science d) None of these
७	श्रम ---- श्रेणी आहे अ) सामाजिक	Labour is ---- category a) Social

	ब) धार्मिक क) वांशिक ड) आर्थिक	b) Religious c) Ethnic d) Economic
८	शहरी आणि ग्रामीण समुदायातील वैज्ञानिक फरक या आधारावर केला जाऊ शकतो. अ) लोकसंख्येची घनता ब) कव्हर केलेले क्षेत्र क) लोकांचा व्यवसाय ड) वरीलपैकी काहीही नाही	A scientific distinction between the urban and the rural community can be made on the basis of a) density of population b) area covered c) occupation followed by the people d) none of the above
९	आदिम समाजात माणसाने शस्त्रे आणि साधनांचा शोध लावला. अ) त्याची भूक भागवणे ब) शिकारीच्या सवयीमुळे प्राण्यांना मारणे क) त्याच्या कुटुंबाचे वन्य प्राण्यांपासून संरक्षण करणे ड) कुतूहलाच्या फायद्यासाठी	In the primitive society man invented weapons and tools for ---- a) satisfying his hunger b) killing the animals because of hunting habits c) protecting his family from the wild animals d) for the sake of curiosity
१०	ग्रामीण समाजात एंडोगॅमीचा संदर्भ आहे. अ) जातीत विवाह करणे ब) आंतरजातीय विवाह क) उच्चवर्णीय विवाह ड) मागास जातीतील विवाह	In Rural Society Endogamy refers to: a) Marrying within the caste b) Inter-caste marriage c) Upper caste marriage d) Backward caste marriage
११	सामाजिक व आर्थिक विकासासाठी युनायटेड नेशन्सने शाश्वत विकासासाठी किती ध्येये ठरविली आहेत ? अ) १० ब) २० क) १७ ड) १६	How many goals have been set for sustainable development by United Nations to achieve social and economical development? a) 10 b) 20 c) 17 d) 16
१२	रामाप्या मंदिर हे जागतिक वारसा स्थळ कोणत्या राज्यात आहे ? अ) महाराष्ट्र ब) कर्नाटक क) तामिळनाडू ड) तेलंगणा	In which state the world heritage site Ramana Temple is belong? a) Maharashtra b) Karnataka c) Tamil Nadu d) Telangana
१३	शिक्षण हा विषय कोणत्या सूचीमध्ये आहे? अ) संघ सूची ब) समवर्ती सूची क) राज्य सूची	Education belongs to In which list ? a) Central List b) Concurrent List c) State List

	ड) यापैकी नाही.	d) None of these
१४	खालील पैकी भारतीय राज्यघटनेतील कोणते कलम एस.सी. एस.टी आणि इतर दुर्बल घटक यांचे शैक्षणिक व आर्थिक हितसंबंधन याच्याशी संबंधित आहे ? अ) कलम ४४ ब) कलम ४५ क) कलम ४६ ड) कलम ४७	Which of the following is an article of the Indian Constitution regarding SC, ST and other vulnerable elements? And related to economic welfare? a) Article 44 b) Article 45 c) Article 46 d) Article 47
१५	२०२० चा महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार कोणाला मिळाला ? अ) उदित नारायण ब) जावेद अख्तर क) लता मंगेशकर ड) आशा भोसले	Who won the Maharashtra Bhushan Award 2020? a) Udit Narayan b) Javed Akhtar c) Lata Mangeshkar d) Asha Bhosale
१६	महाराष्ट्राचे मार्टिन ल्युथर कोणाला म्हणतात ? अ) शाहू महाराज ब) गो.ग. आगरकर क) महर्षि कर्वे ड) महात्मा जोतिबा फुले	Who is Martin Luther of Maharashtra? a) Shahu Maharaj b) G.G. Agarkar c) Maharshi Karve d) Mahatma Jotiba Phule
१७	ध्यासपर्व हा चित्रपट कोणाच्या जीवनावर आधारित आहे ? अ) महर्षि वि.रा. शिंदे ब) र. धो. कर्वे क) डॉ. बाबा आमटे ड) महर्षि धो. के. कर्वे	On whose life a Dhyasparva film is based? a) Maharshi V.R. Shinde b) R. D. Karve c) Dr. Baba Amte d) Maharshi D.K. Karve
१८	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांसंबंधी अयोग्य जोडी ओळखा ? अ) १९२०- मुकनायक ब) १९३६- स्वतंत्र मजूर पक्ष क) १९२७- बहिष्कृत भारत ड) १९४३- शेड्युल कास्ट फेडरेशन	Identify the wrong pair regarding Dr. Babasaheb Ambedkar? a) 1920- Mooknayak b) 1936- Independent Labour Party c) 1927- Bahishkrit Bharat d) 1943- Scheduled Caste Federation
१९	खालीलपैकी कोणता राजकीय पक्ष डॉ. आंबेडकरांनी स्थापन केलेला नाही? अ) भारतीय रिपब्लिकन पक्ष ब) स्वतंत्र मजूर पक्ष क) शेड्युलड कास्ट फेडरेशन ड) दलित शोषित समाज संघर्ष समिती	Which of the following political parties has not been formed by Dr. Ambedkar ? a) Indian Republican Party b) Independent Labor Party c) Scheduled Cast Federation d) Dalit Shoshit Samaj Sangharsh Samiti

२०	<p>राष्ट्रीयीयता कोणत्या निर्णयाचा अर्थदकर्ताही विरोध केला होता?</p> <p>अ) भारताची फ्रीडम्ली</p> <p>ब) खानसाहा जातीयता इतिहास इतिहास</p> <p>क) आत्माघर चळवळी</p> <p>द) भारत छोडो आंदोलन</p>	<p>Which decision of Gandhi was opposed by Ambedkar ?</p> <p>a) Partitioning India</p> <p>b) Calling the lower castes 'Harijans'</p> <p>c) Satyagraha movement</p> <p>d) Quit India movement</p>
२१	<p>आंबेडकरांचा १९२५ मध्ये एक अंतर्गत युरोपियन कमिशनमध्ये नियुक्त करण्यात आले होते जे ब्रिटिश भारतातील घटनात्मक सुधारणांचा अभ्यास करण्यासाठी स्थापन करण्यात आले होते</p> <p>आयोगाला नाव द्या</p> <p>अ) नेहरू अहवाल</p> <p>ब) सायमन कमिशन</p> <p>क) राणीची मानद घटनात्मक रचना</p> <p>द) ब्रिटिश राज्यघटना निर्मिती</p>	<p>Ambedkar was appointed to an all-European commission in 1925 which was formed to study the constitutional reforms in British India. Name the Commission.</p> <p>a) Nehru Report</p> <p>b) Simon Commission</p> <p>c) Queen's Honorary Constitutional Formation</p> <p>d) British Constitution Formation</p>
२२	<p>भारताच्या लोकसंख्येमध्ये अनुसूचित जातीचे प्रमाण किती आहे ?</p> <p>अ) १२</p> <p>ब) १६</p> <p>क) १५</p> <p>द) १४</p>	<p>What is the proportion of Scheduled Castes in India's population?</p> <p>a. 12</p> <p>b. 16</p> <p>c. 15</p> <p>d. 14</p>
२३	<p>भारत सरकारने पहिल्यांदा "अनुसूचित जाती" या शब्दाची व्याख्या केव्हा केली?</p> <p>अ) भारत सरकार कायदा, १९३५ चा भाग १४</p> <p>ब) भारतीय परिषद कायदा १९०९</p> <p>क) भारत सरकार कायदा, १९१९</p> <p>द) सर्वोच्च न्यायालय (अनुसूचित जाती) आदेश, १९५०</p>	<p>The Indian government defined the term "Scheduled Castes" for the first time</p> <p>a) Part 14 of the Government of India Act, 1935</p> <p>b) Indian Councils Act, 1909</p> <p>c) Government of India Act, 1919</p> <p>d) Constitution (Scheduled Castes) Order, 1950</p>
२४	<p>खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचा घटस्फोट हा नुकताच सर्वोच्च न्यायालय म्हणून असंवैधानिक ठरवला गेला आहे?</p> <p>अ) खुला</p> <p>ब) झटपट तिहेरी तलाक</p> <p>क) तलाक</p> <p>द) तफविद</p>	<p>Which type of divorce is set as unconstitutional recently by the Supreme Court?</p> <p>a. Khula</p> <p>b. instant Triple Talaq</p> <p>c. Talaq</p> <p>d. Tafwid</p>

२५	<p>भारतच्या राज्यघटनेत राजकीयकीर्ती कोणाची व्याख्या केली आहे</p> <p>अ) भटक्या जमाती आणि विभूक्त</p> <p>ब) अनुसूचित जाती आणि जमाती</p> <p>क) इतर मागासवर्गीय</p> <p>द) आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत ना</p>	<p>Which among the following is defined in the constitution of India?</p> <p>a. Nomadic Tribes and De-Notified Tribes</p> <p>b. Scheduled Castes and Scheduled Tribes</p> <p>c. Other Backward Classes</p> <p>d. Economically Weaker Sections</p>
२६	<p>सुप्रीम कोर्टच्या कोणत्या निर्णयामध्ये १९९२ मध्ये ५० टक्के मर्यादा आरक्षणावर लागू करण्यात आली होती?</p> <p>अ) इंदू साहनी</p> <p>ब) एल. नागेश्वर राव</p> <p>क) एस अब्दुल नजीर</p> <p>ड) हेमंत गुप्ता</p>	<p>In which of the Supreme Court judgement in the year 1992 the 50 per cent ceiling was imposed in reservation?</p> <p>a. Indra Sawhney</p> <p>b. L.Nageshwar Rao</p> <p>c. S Abdul Nazeer</p> <p>d. Hemant Gupta</p>
२७	<p>वर्षे 1863 मध्ये बालहत्या प्रतिबंधक गृह भारतात पहिले जे कि गर्भवती ब्राह्मण विधवा आणि बलात्कार पीडितांसाठी सुरु झाले, ते कोणी सुरु केले?</p> <p>अ) धोंडू केशव कर्वे</p> <p>ब) एम.जी. रानडे</p> <p>क) ज्योतीबा फुले आणि सावित्रीबाई फुले</p> <p>ड) गोपाळ गणेश अगरकर</p>	<p>Who started the Balhatya Pratibandhak Griha in the year 1863 the first ever infanticide prohibition home for pregnant Brahmin widows and rape victims deliver children?</p> <p>a. Dhodu Keshav Karve</p> <p>b. M.G Ranade</p> <p>c. Jyotiba Phule and Savitribai Phule</p> <p>d. Gopal Ganesh Agarkar</p>
२८	<p>ब्रिटिश काळामध्ये विधवेचे मुंडन करण्याच्या प्रथेचा निषेध करण्यासाठी मुंबई आणि पुण्यात संपाचे आयोजन कोणी केले?</p> <p>अ) धोंडू केशव कर्वे</p> <p>ब) सावित्रीबाई फुले</p> <p>क) एम.जी. रानडे</p> <p>ड) गोपाळ कृष्ण गोखले</p>	<p>Who organized the barbers strike in Mumbai and Pune to protest the custom of shaving heads of widow in the colonial time?</p> <p>a. Dhondu Keshav Karve</p> <p>b. Savitribai Phule</p> <p>c. M.G. Ranade</p> <p>d. Gopal Krishna Gokhale</p>
२९	<p>"The Prisons We Broke" चे लेखक कोण आहेत?</p> <p>अ) ताराबाई शिंदे</p> <p>ब) उर्मिला पवार</p> <p>क) शान्ताबाई दानी,</p> <p>ड) बेबीताई कामळे</p>	<p>Who is the author of "The Prisons We Broke"?</p> <p>a. Tarabai Shinde</p> <p>b. Urmila Pawar</p> <p>c. Shantabai Dani</p> <p>d. Babytai Kamble</p>
३०	<p>भारतात राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाची स्थापना कधी झाली?</p> <p>अ) १९९१</p>	<p>In India National Human Rights commission was established in the year?</p> <p>a) 1991</p>

	ब) १९९२ क) १९९३ ड) १९९४	b) 1992 c) 1993 d) 1994
३१	सर्वासाठी शिक्षण हा कलम अ) कलम ४१ ब) कलम ४३ क) कलम ४५ ड) कलम ४४	The Article which deals with "education for all" a) Article 41 b) Article 43 c) Article 45 d) Article 44
३२	खालीलपैकी कोणते राष्ट्र BRICS चे सदस्य नाहीत? अ) भारत ब) चीन क) रशिया ड) जपान	Who among the following nations is not member of BRICS? a) India b) China c) Russia d) Japan
३३	COVID-१९ विषाणूला हे देखील म्हणतात अ) SARI-CoV-२० ब) SARS-CoV-९ क) SARS-CoV-२ ड) SERI-CoV-१९	COVID-19 virus also called? a) SARI-CoV-२० b) SARS-CoV-९ c) SARS-CoV-२ d) SERI-CoV-१९
३४	सत्यशोधक समाज हा एक सामाजिक सुधारक समाज होता ज्याची स्थापना .... अ) महात्मा जोतीबा फुले ब) लोकमान्य टिळक क) व्ही. रानडे ड) सरोजिनी नायडू	Satyashodhk Samaj was Socail reform Society Founded by a) M. Jyotiba Phule b) Lokmanya Tilak c) Ba. Ranade d) Sarojini Naydu
३५	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना भारतरत्न कधी देण्यात आला? अ) १९८५ ब) १९८० क) १९९० ड) १९७३	When was Dr.B.R. Ambedkar Given Bhart Ratna? a) 1985 b) 1980 c) 1990 d) 1973
३६	ज्या संकल्पनात्मक चौकटीत संशोधन केले जाते त्याचे नाव काय आहे? अ) संशोधन गृहीतक ब) संशोधनाचा सारांश क) संशोधन नमुना ड) संशोधन आराखडा	What is the name of the conceptual framework in which the research is carried out? a) Research hypothesis b) Synopsis of Research c) Research paradigm d) Research design
३७	गृहीतकांच्या चाचणीच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान खरे आहे? अ) केवळ पर्यायी गृहीतकेच तपासली जाऊ शकतात.	Which one among the following statement true the context of the testing of hypotheses? a) It only the alternative hypotheses that can be tested.

	<p>ब) केवल शून्य गृहीतकेच तपासली जाऊ शकतात. क) पर्यायी आणि शून्य गृहीतके दोन्ही तपासल्या जाऊ शकतात. ड) पर्यायी आणि शून्य गृहीतके दोन्ही तपासल्या जाऊ शकत नाहीत.</p>	<p>b) It only the null hypotheses that can tested. c) Both the alternative and the null hypotheses can tested. d) Both the alternative and the null hypotheses cannot be tested</p>
३८	<p>खालीलपैकी कोणते संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांशी सुसंगत नाही अ) संशोधन निष्क्रिय नाही ब) संशोधन पद्धतशीर आहे क) संशोधन समस्या केंद्रित नाही ड) संशोधन ही प्रक्रिया नाही</p>	<p>Which of the following does not correspond to characteristics of research? a) Research is not passive b) Research is systematic c) Research is not a problem-oriented d) Research is not a process</p>
३९	<p>खालीलपैकी कोणती संशोधन पद्धत नाही? अ) सर्वे ब) ऐतिहासिक क) निरीक्षण ड) तात्विक</p>	<p>Which of the following is not the method of Research? a) Survey b) Historical c) Observation d) Philosophical</p>
४०	<p>संशोधक समस्या तेव्हाच शक्य आहे अ) उपयुक्तता आणि गुणता आहे ब) हे नवीन आहे आणि ज्ञानात भर घालते क) हे संशोधन करणे योग्य आहे ड) सर्व</p>	<p>A research problem is feasible only when a) It has utility and relevance b) It is new and adds something to knowledge c) It is researchable d) All of the above</p>
४१	<p>गैर संभाव्यता नमुना कोणते म्हणतात? अ) कोटा नमुना ब) क्लस्टर सॅम्पलिंग क) पद्धतशीर नमुना ड) स्तरीकृत यादृच्छिक नमुने</p>	<p>Which one is called non-probability sampling ? a) Quota sampling b) Cluster sampling c) Systematic sampling d) Stratified random sampling</p>
४२	<p>लोकसंख्या मर्यादित असताना सामान्यतः कोणते तंत्र अवलंबले जाते? अ) पद्धतशीर नमुना तंत्र ब) उद्देशपूर्ण नमुना तंत्र क) क्षेत्र नमुना तंत्र ड) वरीलपैकी काहीही नाही.</p>	<p>Which technique is generally followed when the population is finite ? a) Systematic Sampling Technique b) Purposive Sampling Technique c) Area Sampling Technique d) None of the above</p>
४३	<p>खालीलपैकी कोणता लोकसंख्या माहितीचा सर्वात व्यापक स्रोत आहे? अ) जनगणना</p>	<p>Which one among the following is the most comprehensive source of population data? a) Census b) National Sample Surveys</p>

	ब) राष्ट्रीय नमूना सर्वेक्षण क) लोकसंख्या शास्त्रीय आरोग्य सर्वेक्षण ड) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षण	c) Demographic Health Surveys d) National Family Health Surveys
४४	खालीलपैकी कोणते संशोधन विकासाच्या श्रेणीत येते? अ) वर्णनात्मक संशोधन ब) तात्विक संशोधन क) कृती संशोधन ड) वरील सर्व	Which one among the following falls under the category of research development? a) Descriptive Research b) Philosophical Research c) Action Research d) All of the above
४५	संशोधकासाठी सर्वात आवश्यक गुण ----- हा होय ? अ) बुद्धिमत्ता ब) स्वतःच्या विषयावरील प्रभुत्व क) वक्तृशौरपणा ड) संशोधनातील मनापासून असणारी अभिरुची	The most important point for a researcher is -- ----- a. Intelligence b. Mastery over own subject c. Punctuality d. Genuine interest in research
४६	संशोधनाची खोली कशी ठरावायची? अ) योग्य संशोधनाचे शीर्षक ब) संशोधनाचा कालावधी क) संशोधनाच्या उद्दिष्टाच्या मांडणीवरून ड) माहिती संकलन करणाऱ्या पद्धती	How to judge the depth of research? a) Appropriate research title b) Research duration c) Research objectives worked out d) Methods of data collection
४७	खालीलपैकी कोणती पद्धत संशोधनात नसते? अ) मुलाखत ब) ऐतिहासिक क) व्यष्टी अध्ययन ड) शून्यमनस्कता	Which of the following method is not involved in research? a) Interview b) Historical c) Case Study d) Abstraction
४८	----- अभ्यासासाठी गृहीतक आवश्यक असेलच असे नाही. ? अ) प्रमाणीभूत ब) सहसंबंधात्मक क) प्रयोगाधिष्ठित ड) ऐतिहासिक	A hypothesis is not always necessary in ----- --studies ? a) Normative b) Correlational c) Experimental d) Historical
४९	खालीलपैकी संशोधन करण्यासाठी प्राधान्य म्हणून काय केले पाहिजे? अ) संशोधन प्रश्न तयार करणे ब) डेटा विश्लेषण प्रक्रीयेबद्दल निर्णय घेणे क) संशोधन रचना विकसित करणे	In order to pursue research from amongst below what should be done as priority? a) Formulating Research questions b) Deciding about the data analysis procedure c) Developing the research design

	ड) संशोधनाचे गृहीतके तयार करणे	d) Formulating the research hypothesis
५०	खालीलपैकी कोणती आकृती ही एकमितीय आहे ? अ) दण्डिका आकृती ब) स्तंभालेख क) वृत्ताकार चित्र ड) यापैकी नाही.	Which of the following figures is one-dimensional? a) Bar figure b) Column inscription c) Circular picture d) None of these.
५१	जर दोन फासे फेकले तर दोन्हीही फास्यांवरील अंकांची बेरीज ही मूळ संख्या असण्याची संभाव्यता किती ? अ) ५/१२ ब) ४/१२ क) ७/१२ ड) १/४	Two dice are thrown simultaneously. What is the probability that the sum of the numbers appearing on the dice is a prime number? a) 5/12 b) 4/13 c) 7/12 d) 1/4
५२	----- हे दिलेल्या माहितीचे विभाजन दोन समान भागांमध्ये करते ? अ) मध्यमान ब) बहुलक क) मध्यांक ड) प्रमाण विचलन	----- divides the given information into two equal parts? a) Mean b) Mode c) Median d) Standard Deviation
५३	आलेखाचा वापर खालीलपैकी कश्यासाठी केला जातो ? अ) तुलना करण्यासाठी ब) कल जाणून घेण्यासाठी क) परस्परसंबंध जाणून घेण्यासाठी ड) वरीलपैकी सर्व	The graph is used for a) To compare b) To know the tendency c) To know the correlation d) All of the above
५४	एक नमुना म्हणजे ----- अ) संपूर्ण लोकसंख्या ब) लोकसंख्येच्या ५०% भाग क) लोकसंख्येचा ५% भाग ड) लोकसंख्येच्या काही अंश	A Sample means --- a) Total population b) 50% of the population c) 5% of the population d) Some part of the population
५५	पुढीलपैकी कोणता प्रकार गैरसंभाव्यता निवडीचा प्रकार नाही ? अ) सोयीस्कर ब) व्यवस्थाबद्ध नमुना निवड क) सहेतूक नमुना निवड ड) स्नोबॉल नमुना निवड	Which of the following is not non-probability sampling methods? a) Convenient sampling b) Systematic sampling c) Purposive sampling d) Snowball sampling
५६	नमुना निवड पध्दतीचा काय फायदा असतो ?	What is the advantage of sample selection system?